

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3066/2017. (IV. 4.) AB határozat	alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárásáról	398
3067/2017. (IV. 4.) AB határozat	alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárásáról	403
3068/2017. (IV. 4.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	407
3069/2017. (IV. 4.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	410
2/2017. (III. 31.) elnöki utasítás	egyesbírók kijelöléséről	413

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3066/2017. (IV. 4.) AB HATÁROZATA

alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárásáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a közszolgálati tisztviselőkről szóló törvénnyel összefüggő átmeneti, módosuló és hatályát veszítő szabályokról, valamint egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2012. évi V. törvény 3. § (5) bekezdése a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság előtt folyamatban lévő 8.Mf.21.738/2016. számú ügyben nem alkalmazható.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Budapest Környéki Törvényszék tanácsa a magánszemély felperes által (a továbbiakban: felperes) a Pest Megye Önkormányzatának Hivatala I. rendű alperes és a Pest Megyei Kormányhivatal II. rendű alperes ellen közszolgálati jogviszony jogellenes megszüntetésének megállapítása és jogkövetkezményeinek alkalmazása iránt indított, és 8.Mf.21.738/2016. számon folyamatban lévő per vonatkozásában – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. §-a alapján – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett bírói kezdeményezéssel fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a közszolgálati tisztviselőkről szóló törvénnyel összefüggő átmeneti, módosuló és hatályát veszítő szabályokról, valamint egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2012. évi V. törvény (a továbbiakban: Tv.) 3. § (5) bekezdésének az adott ügyben történő alkalmazásának kizárását kérte.
- [2] 2. Az indítványozó bírói tanács a bírói kezdeményezés közvetlen előzményeként az Alkotmánybíróság 1/2016. (I. 29.) AB határozatára hivatkozott (a továbbiakban: Abh.), melyben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Tv. 3. § (5) bekezdése az Alaptörvény B cikk (1) bekezdésébe (a hátrányos tartalmú, visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmába) ütközik, és megsemmisítette azt. Az egyesített indítványok alapján meghozott határozat további jogkövetkezményeként az Abh. arról is rendelkezett, hogy a közzétételét követő napon hatályát veszítő törvényi rendelkezés az Alkotmánybíróság eljárásául szolgáló egyedi ügyekben, így a két bírói kezdeményezésben, továbbá az alkotmányjogi panaszban nem alkalmazható. Tekintettel arra, hogy az Abtv. 25. § (1) bekezdése alapján, ha a bírónak az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmaznia, amelynek alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság korábban már megállapította, az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja alapján kezdeményezheti az Alkotmánybíróságnál az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását. Így az indítványozó bírói tanács az előtte 8.Mf.21.738/2016. számon folyamatban lévő ügyben a Tv. 3. § (5) bekezdése alkalmazásának kizárását kezdeményezte.
- [3] 3. A perbeli ügyben az I. rendű alperes 2001. augusztus 1-től jogászként foglalkoztatta a felperest, akinek 2003. és 2004. évi munkaköri leírása szerint vagyonkezelő volt a munkaköre, 2005. évi munkaköri leírása szerint jogi

munkatárs, 2007. évi munkaköri leírása szerint vagyongazdálkodó, 2008. évi munkaköri leírása szerint pedig jogi munkatárs, jogtanácsos.

- [4] Pest Megye Önkormányzatának jegyzője 2011. december 30-án írásban tájékoztatta a felperest arról, hogy a megyei önkormányzatok konszolidációjáról, a megyei önkormányzati intézmények és a Fővárosi Önkormányzat egyes egészségügyi intézményeinek átvételéről szóló 2011. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: MÖK tv.) 2. § (1) bekezdése alapján a megyei önkormányzatok fenntartásában lévő intézmények fenntartói joga törvény erejénél fogva a törvényben meghatározott szervekre száll át. A MÖK tv. 13. § (2) és (3) bekezdései szerint amennyiben a megyei intézmények működtetését, irányítását, valamint az átvett intézmények feladataival összefüggésben szakmai feladatokat ellátó foglalkoztatottak, valamint funkcionális feladatokat ellátó köztisztviselők és munkavállalók kormányrendeletben kijelölt szerv állományában történő továbbfoglalkoztatásához a kormány megbízott nem járul hozzá, a közszolgálati jogviszony a törvény erejénél fogva az átadás időpontjában megszűnik. Mivel a felperes foglalkoztatásához a kormány megbízott nem járult hozzá, ezért tájékoztatták arról is, hogy közszolgálati jogviszonya 2011. december 31. napján a törvény erejénél fogva megszűnik.
- [5] Szintén 2011. december 30-án, az I. rendű alperes okiratot állított ki (282/2011. számú munkáltatói intézkedés), mely szerint a felperes közszolgálati jogviszonya a MÖK tv. 76. § (4) bekezdése alapján a törvény erejénél fogva – az átadás időpontjában – 2011. december 31. napján megszűnik.
- [6] A felperes 2012. február 3. napján terjesztett elő keresetet a bíróságon, melyben kérte a közszolgálati jogviszonya megszüntetéséről szóló munkáltatói intézkedés jogellenességének megállapítását és jogkövetkezményként elsődlegesen a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény (a továbbiakban: Ktv.) 60. § (4) bekezdése szerinti harminchat havi átlagkeresetnek megfelelő átalány-kártérítés megítélését.
- [7] A Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2016. június 7. napján meghozott 4.M.1183/2014/21. számú ítéletével megállapította, hogy az I. rendű alperes jogellenesen szüntette meg a felperes közszolgálati jogviszonyát 2011. december 30-án kelt intézkedésével. Megállapította az elsőfokú bíróság továbbá, hogy a felperes nem csak olyan feladatokat látott el, melyeket a MÖK tv. érintett, mivel nem vitatottan a tevékenységi körébe tartozott a jogtanácsosi munka is. Az intézmények állami tulajdonba kerülése önmagában nem adott alapot arra, hogy az I. rendű alperes a MÖK tv. 13. § (1)–(3) bekezdéseinek hatálya alá tartozónak tekintse a felperest. Ebből adódóan az I. rendű alperes megalapozatlanul ajánlotta fel átvételre a felperest a kormányhivatal nevében döntést hozó kormánybiztos részére, s annak nyilatkozata alapján jogellenesen szüntette meg a felperes jogviszonyát. A Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság nem csak a jogellenességet állapította meg elsőfokú ítéletében, hanem döntött az ebből eredő jogkövetkezmények tárgyában is. Az elsőfokú bíróság az Abh.-t oly módon értelmezte, hogy a Tv. 3. § (5) bekezdésének megsemmisítése az előtte folyamatban lévő perre nem hat ki, ezért a Tv. 3. § (5) bekezdésének alkalmazásával a Ktv. 60. § (4) bekezdése alapján előterjesztett összegszerű keresetet elutasította, és helyette a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Kttv.) 193. § (5) bekezdését alkalmazva húsz havi illetménynek megfelelő átalány-kártérítés megfizetésére kötelezte az I. rendű alperest.
- [8] A jelen bírói kezdeményezést előterjesztő bírói tanács a fentiekben ismertetett Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 4.M.1183/2014/21. számú ítéletével szemben előterjesztett fellebbezések tárgyában jár el.
- [9] 4. Az indítványozó bírói tanács észlelte, hogy az Alkotmánybíróság az Abh.-val megsemmisítette a Tv. 3. § (5) bekezdését, mert az a hátrányos tartalmú, visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmába ütközött. Az indítványozó előadta, hogy a Tv. 3. § (5) bekezdése akként rendelkezett, hogy a Kttv. 193. és 194. §-át a folyamatban lévő perekben is alkalmazni kell. A bírói kezdeményezés ismerteti, hogy az előtte a jogellenesség következményeinek megállapítása tárgyában folyamatban lévő perben, a jogellenes felmentésre alapított anyagi igények elbírálásakor olyan jogszabályi rendelkezést kellene alkalmaznia, amelyet az Alkotmánybíróság az Abh.-ban alaptörvény-ellenesnek minősített. Az indítványozó bíró kifejti, hogy az előtte folyamatban lévő perben a Tv. 3. § (5) bekezdésének alkalmazásával a felperes hátrányosabb helyzetbe kerülne a jogviszony megszüntetésekor, illetve a kereset benyújtásakor érvényesíthető jogkövetkezményekhez képest.

II.

[10] 1. Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezése:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

[11] 2. A Tv.-nek az indítvány által támadott, az alkalmazási tilalommal érintett rendelkezése:

„3. § (5) A Kttv. 193. és 194. §-át a folyamatban lévő perekben is alkalmazni kell.”

[12] 3. A Ktv. a munkáltatói intézkedés megtételekor, és a kereset előterjesztésekor hatályos, érintett rendelkezése:

„60. § (4) Ha a közszolgálati jogviszonyt nem az (1) bekezdésben foglalt módon szüntették meg jogellenesen, a közszolgálati jogviszony a megszüntetésről szóló jognyilatkozat szerinti időpontban megszűnik, de a köztisztviselő részére – az eset összes körülményeinek, így különösen a jogsértés és annak következményei súlyának mérlegelése alapján – legalább két, legfeljebb harminchat havi átlagkeresetnek megfelelő átalány-kártérítést kell fizetni.”

[13] 4. A Kttv. hatályos, érintett rendelkezése:

„193. § (5) Ha a kormányzati szolgálati jogviszonyt nem az (1) bekezdésben foglalt módon szüntették meg jogellenesen, a kormányzati szolgálati jogviszony a megszüntetésről szóló jognyilatkozat szerinti időpontban megszűnik, de a kormánytisztviselő részére – az eset összes körülményeinek, így különösen a jogsértés és annak következményei súlyának mérlegelése alapján – legalább két, legfeljebb huszonnégy havi illetményének megfelelő átalánykártérítést kell fizetni.”

III.

[14] A bírói kezdeményezés megalapozott.

[15] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megállapította, hogy a bírói kezdeményezés megfelel az Alaptörvényben, illetve az Abtv.-ben előírt formai és tartalmi feltételeknek, érdemi elbírálásra alkalmas.

[16] 2. Az Alkotmánybíróság nélkülözhetetlennek tartja felidézni az Abh. – jelen ügy szempontjából – releváns megállapításait és az ügy sarokpontjait. Hangsúlyozza az Alkotmánybíróság, hogy az Abh. meghozatala során egyesített ügyekben hozott döntést: az Abtv. 58. § (2) bekezdése és az Ügyrend 34. § (1) bekezdése alapján két bírói kezdeményezést és egy alkotmányjogi panaszt egyesített és bírált el érdemben. Az Abh. megállapította, hogy a Tv. 3. § (5) bekezdése alaptörvény-ellenes, azt *ex nunc* hatállyal megsemmisítette, és mind a három eljárásban alkalmazási tilalmat rendelt el, azzal, hogy az indokolásban felhívta a figyelmet arra, hogy a sikeres alkotmányjogi panasz orvoslásának további eljárási eszközét a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 360. § a) pontja alapján a Kúriának kell megállapítania.

[17] Az egyesített ügyek érdemét illetően az Abh. megállapította, hogy „a Tv. 3. § (5) bekezdése hátrányos tartalmú, visszamenőleges hatályú szabályozást valósít meg az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütköző módon azáltal, hogy a folyamatban lévő perekben a munkavállalót megillető átalány-kártérítés megítélhető legnagyobb összegét harminchatról huszonnégy havira csökkentette” ezért azt az Alkotmánybíróság megsemmisítette. Az alaptörvény-ellenesség megállapítása kapcsán elvi élel mutatott rá az Alkotmánybíróság arra is, „hogy a jogalkotó nem magánfelek közötti peres ügyekbe avatkozott bele, hanem olyan közszolgálati, foglalkoztatási jogviszonyt érintő perekben csökkentette le a megítélhető átalány-kártérítés összegét, ahol szükségszerűen és végeredményében az állam a másik peres fél. Ezáltal nem csupán hátrányos tartalmú, visszamenőleges hatályú szabályozást hozott létre, hanem a saját nézőpontjából kedvezőbb szabályozást teremtett meg folyamatban lévő perekben.” (Abh., Indokolás [61]).

- [18] 2.1. Az Abtv. 45. § (1) bekezdése főszabályként rendelkezik arról, hogy az Alkotmánybíróság által megsemmisített jogszabályi rendelkezés, az erről szóló alkotmánybírósági határozat hivatalos lapban való közzétételét követő napon veszti hatályát és e naptól nem alkalmazható. Ettől a főszabálytól azonban az Alkotmánybíróság az Abtv. és a kialakult gyakorlat alapján is eltérhet. Ezen főszabály szerinti, *ex nunc* hatályú megsemmisítéstől való eltérést az Abh. meghozatala során sem az Alaptörvény védelme, sem a jogbiztonság, vagy az eljárást kezdeményezők különösen fontos érdeke nem indokolta, ezt maguk az indítványozók sem kérték.
- [19] Az Abh.-val érintett indítványozók valódi alapjogi védelmét nem a megsemmisítés, hanem az alkalmazási tilalom kimondása eredményezte. Az Abtv. 45. § (2) bekezdése szerint, ha az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz vagy bírói kezdeményezés alapján semmisít meg egyedi ügyben alkalmazott jogszabályt, a megsemmisített jogszabály az Alkotmánybíróság eljárására okot adó ügyben nem alkalmazható. Ezért az Abh. rendelkező része az *ex nunc* hatályú megsemmisítés mellett mindhárom ügyre egyedi alkalmazási tilalmat állapított meg. A Tv. alaptörvény-ellenesnek ítélt 3. § (5) bekezdése a Kttv. 193. és 194. §-ának a folyamatban lévő perekben történő alkalmazását rendelte el. Azonban az Alkotmánybíróságnak az Abh. meghozatala során figyelemmel kellett lennie arra, hogy a Kttv. 193. és 194. §-a egy szabályösszesség, amelynek nem minden eleme valósítja meg szükségszerűen a visszamenőleges hatályú jogalkotáson túlmenően a hátrányos tartalmú visszamenőleges hatályú jogalkotást is. Ez utóbbi indokolta azt, hogy az Abh. nem általános alkalmazási tilalmat rendelt el, hanem az eljárására okot adó ügyekben rendelt el egyedi alkalmazási tilalmat.
- [20] 2.2. Az Abh. meghozatalát követően a Budapest Környéki Törvényszék bírói tanácsa hat, míg a Fővárosi Törvényszék két tanácsa is az előttük folyamatban lévő ügyekben is kezdeményezték az Alkotmánybíróság eljárását annak érdekében, hogy ezekben a peres eljárásokban a Tv. 3. § (5) bekezdésének alkalmazása kizárásra kerüljön. Az Alkotmánybíróság mind a nyolc bírói kezdeményezést érdemben vizsgálta, és – az ügyek egyesítésének mellőzésével – megállapította, hogy ezekben a folyamatban lévő ügyekben sem alkalmazható a Tv. 3. § (5) bekezdése [3131/2016. (VI. 29.) AB határozat; 3132/2016. (VI. 29.) AB határozat; 3133/2016. (VI. 29.) AB határozat; 3134/2016. (VI. 29.) AB határozat; 3135/2016. (VI. 29.) AB határozat; 3136/2016. (VI. 29.) AB határozat; 3267/2016. (XII. 20.) AB határozat; 3268/2016. (XII. 20.) AB határozat]. Ügyről-ügyre vizsgálva állapította meg az Alkotmánybíróság, hogy a jogellenes munkáltatói intézkedések és a keresetlevelek benyújtása a Tv. 3. § (5) bekezdésének hatálybalépése előtt történtek, és döntött arról, hogy ez utóbbi alkalmazásával ezekben az ügyekben is megvalósult volna az alaptörvény-ellenes hátrányos tartalmú, visszamenőleges hatályú jogalkotás miatti jogszabály alkalmazás.
- [21] 3. Ebben a nyolc korábbi döntésében rámutatott az Alkotmánybíróság arra, hogy a bíró az elé tárt jogvitát alkotmányos jogszabály alapján köteles eldönteni, és amennyiben az alkalmazandó jog alkotmányellenességét észleli, köteles az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezni. A bírói kezdeményezések alapján indult konkrét normakontroll eljárásokban az azonos ténybeli alapú, azonos jog alapján megítélendő ügyekben az Alkotmánybíróság megállapíthatja az általa alkotmányellenesnek nyilvánított jogszabály általános alkalmazási tilalmát. Hangsúlyozta az Alkotmánybíróság azonban azt is, hogy ha nem általános, hanem csak konkrét alkalmazási tilalmat rendel el egy adott ügyben, akkor később – újabb bírói kezdeményezés esetén – is lefolytatja a kizárólag alkalmazási tilalom elrendelése iránti bírói indítvánnyal kapcsolatos eljárást. Az Abtv. 25. §-a bírónak az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során teszi lehetővé, hogy olyan jogszabály alkalmazásának kizárását kezdeményezze, amelynek az alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már korábban megállapította. Az újabb alkalmazási tilalmat akkor lehet elrendelni az Abtv. 45. § (4) bekezdése alapján, ha ez a jogbiztonságot és a törvény előtti egyenlőséget, vagyis a hasonló ténybeli alaphoz származó, azonos jog alapján keletkezett jogviszonyok bíróság előtti hasonló elbírálását szolgálja [3131/2016. (VI. 29.) AB határozat, Indokolás [16]]. Az Abh. meghozatala után indult nyolc bírói kezdeményezés során az Alkotmánybíróság mindezek alapján elrendelte a Tv. 3. § (5) bekezdésének alkalmazási tilalmát.
- [22] 4. Jelen bírói kezdeményezés kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy hasonlóan az Abh.-ban elbírált bírói kezdeményezésekhez, a munkáltatói intézkedés (2011. december 30.) és a kereset benyújtása (2012. február 3.) is a Tv. 3. § (5) bekezdése hatálybalépése előtt (2012. március 1.) történt, így a Tv. 3. § (5) bekezdésének alkalmazásával jelen ügyben is megvalósulna a hátrányos tartalmú, visszamenőleges hatályú jogalkotás miatti jogszabály-alkalmazás, mely alaptörvény-ellenes helyzetet eredményezne. Az Abh. alapjául szolgáló bírói kezdeményezésekkel hasonló ténybeli alaphoz származó, azonos jog alapján keletkezett jogviszonyok úgy

nyerhetnek el hasonló elbírálást a rendes bíróság előtt, ha az Alkotmánybíróság az utóbb benyújtott bírói kezdeményezés alapján is kimondja az alaptörvény-ellenesnek minősített és megsemmisített jogszabály alkalmazásának tilalmát.

- [23] 5. A fentiekre tekintettel az Alaptörvény – B) cikk (1) bekezdése – védelmének érdekében az Alkotmánybíróság az Abtv. 45. § (2) bekezdése, illetve (4) bekezdése alapján a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság előtt folyamatban lévő 8.Mf.21.738/2016. számú ügyben a jelen határozat rendelkező része szerinti alkalmazási tilalmat rendelt el.

Budapest, 2017. március 28.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/259/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3067/2017. (IV. 4.) AB HATÁROZATA

alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárásáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a közszolgálati tisztviselőkről szóló törvénnyel összefüggő átmeneti, módosuló és hatályát veszítő szabályokról, valamint egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2012. évi V. törvény 3. § (5) bekezdése a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt folyamatban lévő 8.M.285/2016. számú ügyben nem alkalmazható.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság bírója a magánszemély felperes által (a továbbiakban: felperes) a Pest Megyei Kormányhivatal alperes (a továbbiakban: alperes) ellen közszolgálati jogviszony jogellenes megszüntetésének megállapítása és jogkövetkezményeinek alkalmazása iránt indított, és 8.M.285/2016. számon folyamatban lévő per vonatkozásában – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. §-a alapján – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett bírói kezdeményezéssel fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a közszolgálati tisztviselőkről szóló törvénnyel összefüggő átmeneti, módosuló és hatályát veszítő szabályokról, valamint egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2012. évi V. törvény (a továbbiakban: Tv.) 3. § (5) bekezdésének az adott ügyben történő alkalmazásának kizárását kérte.
- [2] 2. Az indítványozó bíró a bírói kezdeményezés közvetlen előzményeként az Alkotmánybíróság 1/2016. (I. 29.) AB határozatára hivatkozott (a továbbiakban: Abh.), melyben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Tv. 3. § (5) bekezdése az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe (a hátrányos tartalmú, visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmába) ütközik, és megsemmisítette azt. Az egyesített indítványok alapján meghozott határozat további jogkövetkezményeként az Abh. arról is rendelkezett, hogy a közzétételét követő napon hatályát veszítő törvényi rendelkezés az Alkotmánybíróság eljárásúul szolgáló egyedi ügyekben, így a két bírói kezdeményezésben, továbbá az alkotmányjogi panaszban nem alkalmazható. Tekintettel arra, hogy az Abtv. 25. § (1) bekezdése alapján, ha a bírónak az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmaznia, amelynek alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság korábban már megállapította, az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja alapján kezdeményezheti az Alkotmánybíróságnál az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását. Az indítványozó bíró az előtte 8.M.285/2016. számon folyamatban lévő ügyben a Tv. 3. § (5) bekezdése alkalmazásának kizárását kezdeményezte.
- [3] 3. A perbeli ügyben az alperesi munkáltató a felperes kormánytisztviselői jogviszonyát a kormánytisztviselők jogállásáról szóló 2010. évi LVIII. törvény (a továbbiakban: Ktjv.) 8. § (1) bekezdés *c*) pontja alapján – 2011. október 19-én kelt intézkedésével – felmentéssel megszüntette. A felmentés indokolása szerint átszervezés következtében a felperes munkaköre feleslegessé vált. Ezen intézkedést sérelmezve a felperes 2011. november 15-én terjesztett elő keresetet a felmentés jogellenességének megállapítása és jogkövetkezményeinek alkalmazása iránt.
- [4] A Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 7.M.1517/2011/16. számú ítéletével a keresetet döntő többségében elutasította, mely döntést a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 8.Mf.21.802/2013/4. számú végzésével hatályon kívül helyezte, és az első fokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat meghozatalára utasította.

- [5] A megismételt eljárásban a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 8.M.245/2014/31. számú ítéletével a keresetet ismételten elutasította. A felperes fellebbezése folytán eljáró Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság a 8.Mf.20.476/2015/8. számon meghozott közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és megállapította, hogy az alperes jogellenesen szüntette meg a felperes kormánytisztviselői jogviszonyát. A közbenső ítélet határozott arról is, hogy a követelés összegére nézve az elsőfokú bíróságnak a tárgyalást folytatnia kell és ebben a körben határozatot kell hoznia.
- [6] Az indítványozó bíró a – közbenső ítélettel megállapított – jogellenesen megszüntetett kormánytisztviselői jogviszony jogkövetkezményei tárgyában folyamatban lévő eljárásban terjesztett elő bírói kezdeményezést az Alkotmánybírósághoz.
- [7] 4. Az indítványozó bíró észlelte, hogy az Alkotmánybíróság az Abh.-val megsemmisítette a Tv. 3. § (5) bekezdését, mert az a hátrányos tartalmú, visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmába ütközött. Az indítványozó előadta, hogy a Tv. 3. § (5) bekezdése akként rendelkezett, hogy a Kttv. 193. és 194. §-át a folyamatban lévő perekben is alkalmazni kell. A bírói kezdeményezés ismerteti, hogy az előtte a jogellenesség következményeinek megállapítása tárgyában folyamatban lévő perben, a jogellenes felmentésre alapított anyagi igények elbírálásakor olyan jogszabályi rendelkezést kellene alkalmaznia, amelyet az Alkotmánybíróság az Abh.-ban alaptörvény-ellenesnek minősített. Az indítványozó bíró kifejti, hogy az előtte folyamatban lévő perben a Tv. 3. § (5) bekezdésének alkalmazásával a felperes hátrányosabb helyzetbe kerülne a jogviszony megszüntetésekor, illetve a kereset benyújtásakor érvényesíthető jogkövetkezményekhez képest.

II.

- [8] 1. Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezése:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

- [9] 2. A Tv.-nek az indítvány által támadott, az alkalmazási tilalommal érintett rendelkezése:

„3. § (5) A Kttv. 193. és 194. §-át a folyamatban lévő perekben is alkalmazni kell.”

III.

- [10] A bírói kezdeményezés megalapozott.

- [11] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megállapította, hogy a bírói kezdeményezés megfelel az Alaptörvényben, illetve az Abtv.-ben előírt formai és tartalmi feltételeknek, érdemi elbírálásra alkalmas.

- [12] 2. Az Alkotmánybíróság nélkülözhetetlennek tartja felidézni az Abh. – jelen ügy szempontjából – releváns megállapításait és az ügy sarokpontjait. Hangsúlyozza az Alkotmánybíróság, hogy az Abh. meghozatala során egyesített ügyekben hozott döntést: az Abtv. 58. § (2) bekezdése és az Ügyrend 34. § (1) bekezdése alapján két bírói kezdeményezést és egy alkotmányjogi panaszt egyesített és bírált el érdemben. Az Abh. megállapította, hogy a Tv. 3. § (5) bekezdése alaptörvény-ellenes, azt *ex nunc* hatállyal megsemmisítette, és mind a három eljárásban alkalmazási tilalmat rendelt el, azzal, hogy az indokolásban felhívta a figyelmet arra, hogy a sikeres alkotmányjogi panasz orvoslásának további eljárási eszközét a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 360. § a) pontja alapján a Kúriának kell megállapítania.

- [13] Az egyesített ügyek érdemét illetően az Abh. megállapította, hogy „a Tv. 3. § (5) bekezdése hátrányos tartalmú, visszamenőleges hatályú szabályozást valósít meg az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütköző módon azáltal, hogy a folyamatban lévő perekben a munkavállalót megillető átalány-kártérítés megítélhető legnagyobb összegét harminchartról huszonnégy havira csökkentette” ezért azt az Alkotmánybíróság megsemmisítette. Az alaptörvény-ellenesség megállapítása kapcsán elvi érveléssel mutatott rá az Alkotmánybíróság arra is, „hogy a jogalkotó nem magánfelek közötti peres ügyekbe avatkozott bele, hanem olyan közszolgálati, foglalkoztatási jogviszonyt érintő perekben csökkentette le a megítélhető átalány-kártérítés összegét, ahol szükségszerűen és végeredményében az állam a másik peres fél. Ezáltal nem csupán hátrányos tartalmú, visszamenőleges hatályú

szabályozást hozott létre, hanem a saját nézőpontjából kedvezőbb szabályozást teremtett meg folyamatban lévő perekben.” (Abh., Indokolás [61])

- [14] 2.1. Az Abtv. 45. § (1) bekezdése főszabályként rendelkezik arról, hogy az Alkotmánybíróság által megsemmisített jogszabályi rendelkezés, az erről szóló alkotmánybírósági határozat hivatalos lapban való közzétételét követő napon veszti hatályát és e naptól nem alkalmazható. Ettől a főszabálytól azonban az Alkotmánybíróság az Abtv. és a kialakult gyakorlat alapján is eltérhet. Ezen főszabály szerinti, *ex nunc* hatályú megsemmisítéstől való eltérést az Abh. meghozatala során sem az Alaptörvény védelme, sem a jogbiztonság, vagy az eljárás kezdeményezők különösen fontos érdeke nem indokolta, ezt maguk az indítványozók sem kérték.
- [15] Az Abh.-val érintett indítványozók valódi alapjogi védelmét nem a megsemmisítés, hanem az alkalmazási tilalom kimondása eredményezte. Az Abtv. 45. § (2) bekezdése szerint, ha az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz vagy bírói kezdeményezés alapján semmisít meg egyedi ügyben alkalmazott jogszabályt, a megsemmisített jogszabály az Alkotmánybíróság eljárására okot adó ügyben nem alkalmazható. Ezért az Abh. rendelkező része az *ex nunc* hatályú megsemmisítés mellett mindhárom ügyre egyedi alkalmazási tilalmat állapított meg. A Tv. alaptörvény-ellenesnek ítélt 3. § (5) bekezdése a Kttv. 193. és 194. §-ának a folyamatban lévő perekben történő alkalmazását rendelte el. Azonban az Alkotmánybíróságnak az Abh. meghozatala során figyelemmel kellett lennie arra, hogy a Kttv. 193. és 194. §-a egy szabályösszeség, amelynek nem minden eleme valószínűleg meg szűkségszerűen a visszamenőleges hatályú jogalkotáson túlmenően a hátrányos tartalmú visszamenőleges hatályú jogalkotást is. Ez utóbbi indokolta azt, hogy az Abh. nem általános alkalmazási tilalmat rendelt el, hanem az eljárására okot adó ügyekben rendelt el egyedi alkalmazási tilalmat.
- [16] 2.2. Az Abh. meghozatalát követően a Budapest Környéki Törvényszék bírói tanácsa hat, míg a Fővárosi Törvényszék két tanácsa is az előttük folyamatban lévő ügyekben is kezdeményezték az Alkotmánybíróság eljárását annak érdekében, hogy ezekben a peres eljárásokban a Tv. 3. § (5) bekezdésének alkalmazása kizárásra kerüljön. Az Alkotmánybíróság mind a nyolc bírói kezdeményezést érdemben vizsgálta, és – az ügyek egyesítésének mellőzésével – megállapította, hogy ezekben a folyamatban lévő ügyekben sem alkalmazható a Tv. 3. § (5) bekezdése [3131/2016. (VI. 29.) AB határozat; 3132/2016. (VI. 29.) AB határozat; 3133/2016. (VI. 29.) AB határozat; 3134/2016. (VI. 29.) AB határozat; 3135/2016. (VI. 29.) AB határozat; 3136/2016. (VI. 29.) AB határozat; 3267/2016. (XII. 20.) AB határozat; 3268/2016. (XII. 20.) AB határozat]. Ügyről-ügyre vizsgálva állapította meg az Alkotmánybíróság, hogy a jogellenes munkáltatói intézkedések és a keresetlevelek benyújtása a Tv. 3. § (5) bekezdésének hatálybalépése előtt történtek, és döntött arról, hogy ez utóbbi alkalmazásával ezekben az ügyekben is megvalósult volna az alaptörvény-ellenes hátrányos tartalmú, visszamenőleges hatályú jogalkotás miatti jogszabály-alkalmazás.
- [17] 3. Ebben a nyolc korábbi döntésében rámutatott az Alkotmánybíróság arra, hogy a bíró az elé tárt jogvitát alkotmányos jogszabály alapján köteles eldönteni, és amennyiben az alkalmazandó jog alkotmányellenességét észleli, köteles az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezni. A bírói kezdeményezések alapján indult konkrét normakontroll eljárásokban az azonos ténybeli alapú, azonos jog alapján megítélendő ügyekben az Alkotmánybíróság megállapíthatja az általa alkotmányellenesnek nyilvánított jogszabály általános alkalmazási tilalmát. Hangsúlyozta az Alkotmánybíróság azonban azt is, hogy ha nem általános, hanem csak konkrét alkalmazási tilalmat rendel el egy adott ügyben, akkor később – újabb bírói kezdeményezés esetén – is lefolytatja a kizárólag alkalmazási tilalom elrendelése iránti bírói indítvánnyal kapcsolatos eljárást. Az Abtv. 25. §-a bírónak az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során teszi lehetővé, hogy olyan jogszabály alkalmazásának kizárását kezdeményezze, amelynek az alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már korábban megállapította. Az újabb alkalmazási tilalmat akkor lehet elrendelni az Abtv. 45. § (4) bekezdése alapján, ha ez a jogbiztonságot és a törvény előtti egyenlőséget, vagyis a hasonló ténybeli alaptörvény-ellenességű, azonos jog alapján keletkezett jogviszonyok bíróság előtti elbírálását szolgálja [3131/2016. (VI. 29.) AB határozat, Indokolás [16]]. Az Abh. meghozatala után indult nyolc bírói kezdeményezés során az Alkotmánybíróság mindezek alapján elrendelte a Tv. 3. § (5) bekezdésének alkalmazási tilalmát.
- [18] 4. Jelen bírói kezdeményezés kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy hasonlóan az Abh.-ban elbírált bírói kezdeményezésekhez, a munkáltatói intézkedés (2011. október 19.) és a kereset benyújtása (2011. november 15.) is a Tv. 3. § (5) bekezdése hatálybalépése előtt (2012. március 1.) történt, így a Tv. 3. § (5) bekezdésének

désének alkalmazásával jelen ügyben is megvalósulna a hátrányos tartalmú, visszamenőleges hatályú jogalkotás miatti jogszabály alkalmazás, mely alaptörvény-ellenes helyzetet eredményezne. Az Abh. alapjául szolgáló bírói kezdeményezésekkel hasonló ténybeli alapból származó, azonos jog alapján keletkezett jogviszonyok úgy nyerhetnek el hasonló elbírálást a rendes bíróság előtt, ha az Alkotmánybíróság az utóbb benyújtott bírói kezdeményezés alapján is kimondja az alaptörvény-ellenesnek minősített és megsemmisített jogszabály alkalmazásának tilalmát.

- [19] 5. A fentiekre tekintettel az Alaptörvény – B) cikk (1) bekezdése – védelmének érdekében az Alkotmánybíróság az Abtv. 45. § (2) bekezdése, illetve (4) bekezdése alapján a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt folyamatban lévő 8.M.285/2016. számú ügyben a jelen határozat rendelkező része szerinti alkalmazási tilalmat rendelt el.

Budapest, 2017. március 28.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/2095/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3068/2017. (IV. 4.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.I.35.532/2015/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A panaszos gazdasági társaság adózó jogi képviselő útján járt el az adóigazgatási eljárásban. Kérésére azonban a másodfokon eljáró hatóság az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. (a továbbiakban: Art.) 124. § (7) bekezdésére hivatkozással a jogerős közigazgatási határozatot a panaszos törvényes képviselője és a jogi képviselője részére is kézbesíteni rendelte. Az adóhatóság másodfokú határozatát a panaszos jogi képviselője részére két alkalommal (2014. december 12., 2014. december 18.) postai úton kísérelte meg kézbesíteni, majd a „nem kereste” jelzéssel visszaérkezett tértivevényre tekintettel megállapította, hogy a kézbesítés joghatásai 2014. december 30-án beálltak.
- [2] A panaszos gazdasági társaság törvényes képviselője útján, írásban tájékoztatta az adóhatóságot, hogy 2014. december 29-ével jogi képviselőjének adott meghatalmazását ugyanazon napi hatállyal visszavonta.
- [3] Az elsőfokú adóhatóság ezt követően 2015. január 16-án keletkezett és 2015. január 19-én érkezett kísérlőlevelével ismételtén megküldte a panaszos törvényes képviselőjének másodfokú határozatát. A kísérlőlevelében nem hivatkozott arra, hogy a jogerős közigazgatási határozatot a kézbesítési vélelem alapján 2014. december 30-ával kézbesítettnek tekintette. Az elsőfokú adóhatóság a kézbesítési vélelem beálltát követően nem tette közzé internetes honlapján azokat az adatokat, amelyekből a panaszos gazdasági társaság a kézbesítési vélelemmel érintett irat átvétele tekintetében tájékozódhatott volna, valamint elmaradt a panaszos egyidejű elektronikus értesítése is.
- [4] A panaszos a 2015. január 16-án részére megküldött határozat alapján (2015. február 11-én postára adott) keresetlevéllel fordult a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz (a továbbiakban: Bíróság), amely a keresetlevelet a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 130. § (1) bekezdés *h*) pontja alapján, elkészttség okán idézés kibocsátása nélkül elutasította. A panaszos fellebbezése folytán eljáró Miskolci Törvényszék (a továbbiakban: Törvényszék) a Bíróság végzését helyben hagyta. A panaszos felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához. A Kúria Kfv.I.35.532/2015/5. számú végzésében a másodfokú bírósági határozatot hatályában fenntartotta.
- [5] A Kúria végzésének indoklása értelmében a panaszos adóigazgatási eljárásban alkalmazott jogi képviseletét, annak tartalmát és a megbízás időbeli kérdéseit az Art. 7. § (5) bekezdése, a 124. § (1) bekezdés *b*) pontja, valamint (7) bekezdése alapján kellett megítélni. A jogerős adóhatósági határozat kézbesítésének megkísérlésére olyan időben került sor, amikor a jogi képviselet még fennállt. A jogi képviselő a kétszeri kézbesítési kísérletről ezen minőségében értesült, ezért azt nem befolyásolta a megbízás 2014. december 29-én bekövetkezett megszűnése. A Kúria indoklása értelmében a szabályszerű kézbesítés folyamatának megszakítására a megbízási viszony utóbbi megszűnése nem volt befolyással.
- [6] A Kúria utalt arra is, hogy nem kellett figyelemmel lennie az Art. 124. § (7) bekezdésén alapuló azon iratra, amelyben a másodfokú hatóság a határozatot a jogi képviselő mellett a panaszos számára is kézbesíteni rendelte. Erre ugyanis a panaszos maga csupán felülvizsgálati kérelmében hivatkozott első alkalommal, fellebbezésében, valamint keresetlevelében erre nem tért ki. A Kúria megállapította azt is, hogy a 2015. január 16-i keltű hatósági tájékoztatás nem volt közlésnek tekinthető kézbesítés, és az Art. 124. § (1a) bekezdése alapján az adóhatóságnak nincs kötelezettsége arra, hogy a panaszost a kézbesítési vélelem beálltáról tájékoztassa. Mindazonáltal a panaszosnak lehetősége lett volna a kézbesítési vélelem megdöntésére, amelyet elmulasztott.

- [7] 2. A panaszos jogi képviselője útján alkotmányjogi panasz indítványt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, amelyben kezdeményezte a Kúria fenti számon megjelölt határozata alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [8] Az indítványozó álláspontja szerint, a támadott kúriai határozat sérti a jogorvoslathoz való jogát [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése], a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése], a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogát [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése], továbbá a 25. cikk (2) bekezdés *b*) pontját, mely szerint a bíróság dönt a közigazgatási határozatok törvényességéről. Az indítványozó alkotmányos követelmény megállapítását is kérte az Alkotmánybíróságtól, mely szerint a jóhiszeműen eljáró adózót nem érheti hátrány amiatt, hogy nem szerzett tudomást a kézbesítési vélelem beálltáról.
- [9] Az indítvány indokolása értelmében a Kúria annak a hatósági gyakorlatnak a legitimálásával idézte elő az alapjogi jogsérelemet, hogy a hatóság mulasztására visszavezethetően, szemben a bizonyítható tényekkel és az Art. 124. § (7) bekezdésében foglaltakkal, az adóhatóság nem kézbesítette a jogerős hatósági határozatot a panaszos törvényes képviselője részére, ugyanakkor szintén a hatóság mulasztás miatt és az Art. 124. § (8)–(9) bekezdéseiben foglaltak ellenére, a törvényes képviselő nem szerzett tudomást a kézbesítési vélelem beálltáról sem. Az eljáró bíróságok a hatóság mulasztásait nem értékelték megfelelően. A hatóság méltánytalan eljárása és a bíróságok döntése eredményeként kiüresedett jogorvoslathoz való joga, megfosztották attól a lehetőségtől, hogy ügyében bírósághoz fordulhasson. Álláspontja értelmében a jóhiszeműen eljáró adózót nem érheti hátrány amiatt, hogy nem szerzett tudomást a kézbesítési vélelem beálltáról, és ezért elmulasztja a perindítási határidőt. Kezdeményezte a jogértelmezést egységesítő alkotmányos követelmény megfogalmazását is.
- [10] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról kellett döntenie. Ebben a körben az Alkotmánybíróság vizsgálta, hogy a benyújtott indítvány megfelelt-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó, törvényben meghatározott formai követelményeknek.
- [11] Elsőként rögzíteni kell azt, hogy alkotmányjogi panasz csak az Alaptörvényben elismert alapjogok sérelmére alapítható. Az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdés *b*) pontja az igazságszolgáltatás hatásköreiről rendelkezik, amelynek esetleges megsértése nem áll összefüggésben alapjogi jogsérelemmel. Emellett a panaszos jogkövetkezményként alkotmányos követelmény megfogalmazását kérte az Alkotmánybíróságtól. Az Abtv. 46. § (3) bekezdése értelmében – figyelemmel a 43. § (1) bekezdésére is – a bírói döntés megsemmisítésének jogkövetkezményén túl, az Alkotmánybíróság maga dönt az alkotmányos követelmény megállapításának szükségességéről.
- [12] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó – a hatósági eljárás ügyfeleként, a bírósági eljárás felpereseként – a határidőben benyújtott alkotmányjogi panasz érintette. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ában jelölte meg az Alkotmánybíróság hatáskörét, megjelölte az Alaptörvény sérelmezett rendelkezéseit, valamint a vizsgálni kért, eljárást befejező kúriai döntést.
- [13] Az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeket is teljesítette, minthogy panaszában kitért állított alapjogi jogsérelemének lényegére, indokolta a jogsérelem és a bírói döntés közötti okozati kapcsolatot, valamint a megsemmisítésre irányuló határozott kérelmet. Az alkotmányjogi panasz tehát megfelelt az Abtv. 51–52. §-aiban, valamint a 27. és 30–31. §-okban foglalt formai követelményeknek.
- [14] A továbbiakban azt kellett megvizsgálni, hogy a panasz-indítvány kimerítette-e az Abtv. 29. §-a szerinti tartalmi feltételeket. Az Abtv. 29. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy az ügyben felmerült alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [15] Ebben a körben az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratok alapján megállapította, hogy a panaszos alapjogi jogsérelemének alapját a perben eljáró jogi képviselő és a panaszos közötti bizalmi viszony képezte: a perbeli esetben ugyanis a panaszos nem volt elzárva attól, hogy a meggyengült egészségi állapotú jogi képviselőtől meghatalmazását időben visszavonva saját kezébe vegye az eljárást vagy más meghatalmazott útján képviseltesse magát a hatósági eljárásban. Mivel a jogerős hatósági határozat kézbesítése – a panaszos által sem vitatottan – a jogi képviselő részére megtörtént, az alapügyben megállapítható volt az is, hogy teljesült az alkotmánybírósági gyakorlat által megkövetelt {3211/2013. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [10]–[11], 486/B/2009. AB határozat, ABH 2011, 1963., 3249/2016. (XI. 28.) AB határozat, Indokolás [16]–[19]} tudomszerzés követelménye. Vagyis a panaszosnak legkésőbb a jogi képviselővel fennálló megbízási viszony megszüntetésekor tudomást kellett szereznie az adóhatóság hivatalos irat tartalmáról.

- [16] A bíróságok – ideértve a támadott kúriai döntést is – az alperesi hatóság és a felperesi mulasztások mérlegelése révén jutottak arra a következtetésre döntéseik meghozatalakor, hogy a kézbesítés megtörténtének nagyobb a jelentősége, mint annak az elmulasztott egyoldalú hatósági vállalásnak, amelynek eredményeként a panaszos csak a későbbiekben kapott tájékoztatást a kézbesítési vélelem beálltáról.
- [17] Az Alkotmánybíróságnak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre, a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és a bírósági eljárás egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel.
- [18] Az Alkotmánybíróság a vizsgált esetben arra a következtetésre jutott, hogy a panaszos a bizonyítékok értékelését, a bíróságok jogértelmezését és a bíróságok mindezekből levont következtetését vitatja. Az indítvány tehát nem tartalmaz olyan egyértelműen körülírt alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntéseket – a kúriai döntést – érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [19] A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felelt meg az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeknek, ezért azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. március 28.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/678/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3069/2017. (IV. 4.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VII.21.598/2015/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Pesta János, 1054 Budapest, Aulich utca 4–6. I/2.) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy lényege szerint az indítványozó 2007-ben egy használt gépjármű megvásárlása céljából kölcsönszerződést kötött, amelyben az ügyben hozott bírósági ítéletek szerint a kölcsön összegét forintban, a „kölcsön mértékadó devizanemét CHF-ben, [...] az elszámolási módot ún. normál deviza konstrukcióban határozták meg”. A felek a szerződést később úgy módosították, hogy „az árfolyamváltozás elszámolását a futamidő végére tették azzal, hogy a futamidőt meghosszabbították, azonos nagyságú törlesztőrészletek meghatározása mellett”. Miután a hitelező a szerződést 2013. január 9-ével nemfizetés miatt felmondta, az indítványozó pert indított a szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt. Az ügyben eljáró első- és másodfokú bíróság, valamint a felülvizsgálati jogkörben eljáró Kúria egybehangzóan azt állapították meg, hogy mivel a szerződési cél egy olyan gépjármű megvásárlása volt, amely az indítványozó gazdasági tevékenysége körében került felhasználásra, a kölcsönszerződés nem minősült fogyasztói vagy fogyasztási szerződésnek. A bírósági ítéletek szerint a perbeli megállapodás egyértelműen deviza alapú kölcsönszerződés volt, nem pedig befektetési ügylet: a befizetett önrész a megszerezni kívánt gépjármű vételárának részeként került elszámolásra, az ezt meghaladóan kapott összeget pedig a megállapodásban rögzített feltételek mellett kellett visszafizetni. A bíróságok az indítványozónak a szerződés érvénytelenségét állító hivatkozásait nem találták alaposnak.
- [3] Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján benyújtott kérelmében a Kúria Pfv.VII.21.598/2015/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte arra hivatkozással, hogy a Kúria nem tett eleget indokolási kötelezettségének, és ezzel – figyelembe véve az Emberi Jogok Európai Bíróságának vonatkozó gyakorlatát is – megsértette a panaszosnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által biztosított tisztességes eljáráshoz való jogát. Az indítványozó érvelése szerint az Alaptörvény hivatkozott rendelkezéséből levezethető indokolt bírói döntéshez való jog többek között azt is jelenti, hogy a bírói döntés nem lehet önelmentmondó és nem lehet ellentétes köztudomású tényekkel. A Kúria a szerződés befektetői jellegét azért nem tartotta megállapíthatónak, mert az indítványozó „nem kockáztatta sem saját, sem más pénzét”, ugyanakkor – szól az alkotmányjogi panasz indokolása – köztudomású tény, hogy a törlesztő-részletek összege a forint és a svájci frank átváltási árfolyamának a függvényében változott. Az árfolyamkockázatot tehát az indítványozó viselte, és a devizapiaci változásoknak való kitettség miatt az ügylet befektetési szolgáltatásnak minősül. Az indítványozó azt sérelmezi, hogy ezzel az érveléssel a Kúria nem foglalkozott a szerződés minősítése során.
- [4] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [5] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását (lásd pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat,

Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]). A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

- [6] 2.1. Az Alkotmánybíróság először a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában mutatott rá elvi jelleggel arra, hogy az indokolt bírói döntéshez való jog az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerén belül jelentkezik, és meghatározva e jog tartalmát kimondta, hogy „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” (Indokolás [28]–[34]). Azt az alkotmányjogi kérdést tehát, hogy az indokolt bírói döntéshez való jog alapjogi védelemben részesül, s hogy e jognak mi a tartalma, az Alkotmánybíróság korábban már eldöntötte. Jelen ügy nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná. {Hasonlóan döntött az Alkotmánybíróság több, a bírói döntés megfelelő indokolásának hiányára alapított alkotmányjogi panasz befogadhatósága tárgyában, lásd pl. legutóbb: 3117/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [15]; 3078/2016. (IV. 18.) AB végzés, Indokolás [17]; 3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [10]; 3108/2015. (VI. 9.) AB végzés, Indokolás [9]; 3107/2015. (VI. 9.) AB végzés, Indokolás [11]; 3032/2015. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [11]; 3015/2015. (I. 27.) AB végzés, Indokolás [16]}
- [7] 2.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának másik esete, ha az indítvány olyan alkotmányossági kifogást tartalmaz, amely a bírói döntést érdemben befolyásolhatta.
- [8] Jelen ügyben az indítványozó alapvetően azt kifogásolja, hogy a bíróság a perbeli szerződést deviza alapú kölcsönszerződésnek, nem pedig befektetési szerződésnek minősítette, e körben azonban az indítványozó érveit figyelmen kívül hagyó, önellentmondó és köztudomású tényekkel ellentétes a döntése.
- [9] Az Alkotmánybíróság – a bírói döntések indokait kifogásoló alkotmányjogi panaszokat elbíráló korábbi döntéseihez hasonlóan – jelen ügyben is emlékeztet arra, hogy „a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető hagyományos értelemben vett jogorvoslatnak. Az Alkotmánybíróság ugyanis az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is kizárólag az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]; legutóbb megerősítette: 3056/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [19]}. [...] Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e jogági dogmatika elfogadott szabályaihoz {3207/2015. (X. 27.) AB végzés, Indokolás [12], illetve 3067/2016. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [18]}.” {3117/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}
- [10] Az indítványozó ügyében eljáró bíróságok – így a Kúria is – kifejezetten és részletesen foglalkoztak a perbeli szerződés minősítésének a kérdésével, e körben tekintettel voltak az indítványozónak az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeire, és nem vitatottan figyelembe vették azt is, hogy deviza alapú konstrukcióról van szó. Mindezen mérlegelésről a bíróságok döntéseikben összességében számot adtak. Önmagában „[a]z, hogy az indítványozó a konkrét ügyében – a jogorvoslat ellenére – peresztes lett, azaz a jogerős határozatot hozó bíróság nem osztotta (jogi) álláspontját egy konkrét kérdésben, nem teszi az eljárást tisztességtelenné, emiatt nem válik az eljárás és a döntés önkényessé sem [...]” {3327/2014. (XII. 10.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [11] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben nem talált olyan körülményt, amely az Alaptörvény felhívott rendelkezésével – a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, illetve az annak részét képező indokolt bírói döntéshez fűződő joggal – összefüggésben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség gyanúját vetné fel.

- [12] 3. Mivel a fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem felel meg a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában előírt feltételének, az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. március 28.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1336/2016.

EGYÉB DOKUMENTUMOK, KÖZLEMÉNYEK

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG ELNÖKÉNEK 2/2017. (III. 31.) ELNÖKI UTASÍTÁSA

egyesbírók kijelöléséről

Az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 11. §-a alapján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 55. § (5) bekezdésben meghatározott eljárásban eljáró egyesbíróként 2017. április 1-től 2017. június 30-ig terjedő időtartamra *dr. Horváth Attila* alkotmánybíró és – saját kérésére, ismételten – *dr. Szívós Mária* alkotmánybíró jelölöm ki.

Budapest, 2017. március 31.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Alkotmánybírósági ügyszám: XXV/896/2017.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg.
A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza.
Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen,
díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtktára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető
HU ISSN 2062-9273